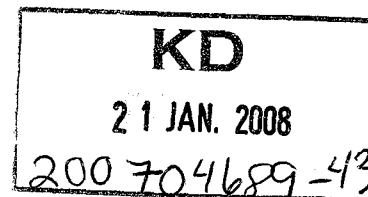

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

HØRINGSUTTALELSE - FORSKRIFT OM TILDELING AV UTDANNINGSSTØTTE FOR UNDERVISNINGÅRET 2008-2009

Vi viser til brev av 19.10.2007 fra Kunnskapsdepartementet med høringsutkast til endringer i forskriften om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2008-2009. Lånkassens styre behandlet administrasjonens forslag til høringsuttalelse i møte 17.01.2008.

Lånkassen har følgende kommentarer til utkastet til endringer i forskriften om tildeling av utdanningsstøtte for 2008-2009:

Kapittel 2 Statsborgerskap og tilknytning til Norge

Til § 2-1

Lånkassen er enig med departementet i at kravet om norsk statsborgerskap er en hovedregel. Vi vil imidlertid foreslå at det presiseres i forskriften at det bare er utenlandske statsborgere som oppfyller kravene i §§ 2-2 eller 2-3 som kan tildeles støtte.

Forslag til ny forskriftstekst:

§ 2-1 Hovedregel

Søkeren må som hovedregel være norsk statsborger. Det kan gjøres unntak for utenlandsk statsborger som oppfyller kravene i §§ 2-2 eller 2-3.

Til § 2-2 bokstav c og g

Forslaget til ny bokstav c om å unnta familiemedlemmer til utenlandsk statsborger som har opphold i studieøyemed, fra retten til støtte, er i tråd med Lånkassens forslag til endring av forskriften.

Fjernning av kravet til fulltidsutdanning i bokstav g, er i tråd med Lånkassens praksis i inneværende år etter avtale med departementet.

Til § 2-3

Lånkassen er enig i at det i overskriften presiseres nærmere hvem retten til støtte gjelder. Forslaget om en presisering av hvem som kommer inn under begrepet ufrivillig arbeidsledig, er i tråd med Lånkassens forslag til endring.

Til § 2-5

Lånekassen er enig i departementets forslag til endring av forskriften både når det gjelder eksemplifiseringen av hvilke utdanningsprogram forskriften er ment å gjelde, og å begrense avskjæringen av støtterett i senere perioder til å gjelde støtte gitt etter § 2-2 bokstav g. Vi har ingen merknader til at begrensningene i støtteretten for deltakere i disse programmene ikke lenger skal gjelde for ektefeller.

Kapittel 3 Generelle krav til søkeren

Til § 3-1

Lånekassen har ingen merknader til endringen i § 3-1.

Til § 3-2

Forslaget er i tråd med innspillet fra Lånekassen.

Kapittel 4 Hva slags utdanning det gis støtte til

Til § 4-1 bokstav f

Lånekassen mottar søknader om godkjenning fra læresteder som opplyser at de følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring. Etter nåværende forskrift er det tilstrekkelig at lærestedet sender inn dokumentasjon som sier at utdanningen følger læreplanene i det aktuelle faget. Det er ikke nødvendig med noen form for lovgodkjenning. Det har vært en forutsetning at utdanning som følger offentlige læreplaner, også skal innbefatte at elevene går opp til offentlig eksamen. Dette fremgår imidlertid ikke direkte av forskriftsteksten, og etter Lånekassens erfaring finnes det læresteder som opplyser at de følger offentlig godkjente læreplaner, men arrangerer egne eksamener for elevene. Lånekassen har da ingen mulighet til å følge opp at lærestedene følger de godkjente læreplanene. Dersom det i forskriftsteksten var et tydelig krav om at elevene både skulle følge offentlige læreplaner og gå opp til offentlig eksamen, ville eksamensresultater komme inn fra VIGO, og det ville samtidig være en kontroll av at læreplanene ble fulgt.

Forslag til ny forskriftstekst:

§ 4-1 Utdanninger det gis støtte til

(...)

f) utdanning ved private utdanningsinstitusjoner som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring og der elevene går opp til offentlig eksamen.

Til § 4-2

Lånekassen er enig i at det er nødvendig å hjemle en overgangsordning for søkere som har startet i en utdanning som ikke oppnår godkjenning etter vilkårene i § 4-1.

Til § 4-4

Forslaget er i tråd med innspillet fra Lånekassen.

Til § 4-6 bokstav f og § 6-1

Lånekassen har mottatt søknad om rentefritak fra søker som tar forskerutdanning i Sverige. Etter § 4-6 bokstav f gis det støtte til utdanning i utlandet som tilsvarer en norsk grad på Ph.d.-nivå. Ifølge § 6-1 er det normalt en forutsetning for støtte til utdanning i Norden at utdanningen kommer inn under støtteordningen i studielandet. CSN gir ikke støtte til forskerutdanning dersom søkeren er

eller har vært ”doktorand eller haft utbildningsbidrag för doktorander”. Dette var tilfellet i denne saken. Ettersom § 4-6 bokstav f sier at det *gis* støtte til utdanning på Ph.d.-nivå i utlandet, mens § 6-1 sier at utdanningen *normalt* må komme inn under støtteordningen i studielandet, innvilget Lånekassen rentefritt i denne saken. Vi ber imidlertid departementet avklare nærmere hvilken regel som skal ha forrang. Dersom det ikke skal gjøres unntak fra kravet om å komme inn under studielandets støtteordninger, bør ordlyden i § 4-6 bokstav f endres. Skal vi se bort fra kravet i § 6-1, kan dette nedfelles i merknad til forskriften på linje med andre utdanninger det er gjort unntak for.

Kapittel 6 Utdanning i et annet nordisk land

Til ny § 6-3

Lånekassen er enig i at det også må presiseres i reglene som gjelder utdanning i nordiske land, at det ikke *gis* støtte til fjernundervisning og nettstudier.

Kapittel 7 Krav til utdanningsopplegget

Til § 7-4

Lånekassen har ingen merknader til forslaget.

Kapittel 9 Forsinkelse og avbrudd

Kapittel 40 Dekning av skolepenger i høyere utdanning

Til §§ 9-3, 40-1 og 40-3

Lånekassen viser til vårt brev av 15.11.2007 med forslag til endringer av forskriften for 2009-2010. Når det gjelder vårt forslag om endring av §§ 9-3, 40-1 og 40-3 som gjelder søkere med nedsatt funksjonsevne, ber vi departementet vurdere om endringen kan innføres allerede for undervisningsåret 2008-2009 ettersom forslaget innebærer kun minimale kostnader.

Begrunnelsen for forslaget er følgende:

Søkere med redusert funksjonsevne har enkelte utvidede rettigheter i regelverket om utdanningsstøtte. Etter § 8-3 kan åtteårsblokk utvides hvis søker er blitt forsinket på grunn av redusert funksjonsevne. Etter § 27-2 kan konvertering *gis* uten faglige resultater til søker som er blitt forsinket på grunn av redusert funksjonsevne.

I § 9-3 og §§ 40-1 og 40-3 er vilkåret annerledes. Grensen på ett års støtte til forsinkelse utvides for søker med redusert funksjonsevne *som har støtte fra folketrygden*, søker som får barn i utdanningsperioden, og søker som har blitt mer enn ett år forsinket på grunn av sykdom.

Lånekassen mener at § 9-3 og §§ 40-1 og 40-3 kan endres slik at eksemplene på hva som er særlige tilfeller viser at det må være en årsakssammenheng mellom forholdet og forsinkelsen slik det er etter §§ 8-3 og 27-2. Lånekassen kan ikke se at det er gode grunner for at vilkårene skal være ulike etter disse reglene.

For søkere med redusert funksjonsevne vil det være en fordel å ikke måtte dokumentere støtte fra folketrygden for å omfattes av eksemplene på særlige tilfeller. Det bør ikke være nødvendig å inneha slik støtte, men dokumentasjonen må vise at den nedsatte funksjonsevnen er årsaken til forsinkelsen for at det skal kunne *gis* støtte til forsinkelse utover ett år. Lånekassen kan bruke samme definisjon av begrepet redusert funksjonsevne som benyttes av andre etater. Forskriften sier

heller ikke noe om hva slags støtte fra folketrygden som skal kreves for å kunne bli vurdert etter denne forskriften. Lånekassen synes derfor at dette er et vanskelig utgangspunkt ettersom alle stønader fra grunn- og hjelpestønad som gis til svært mange personer, til stønader og pensjoner som skal dekke hele behovet til livsopphold, er støtte som gis fra folketrygden.

Lånekassen har ingen kjente saker der det er gitt avslag fordi søkeren ikke mottar støtte fra folketrygden. Det er generelt svært få saker om utvidelse av grensen i § 9-3 på grunn av redusert funksjonsevne, og ingen kjente saker etter §§ 40-1 og 40-3. Dette kan skyldes at forskriften er svært klar med hensyn til at søkeren må ha støtte fra folketrygden for å komme inn under disse punktene. En endring ville kunne medføre at flere kan søke om utvidelse av støtteretten, men vi antar at antallet fortsatt ville være svært lavt. Dersom fem søkere årlig fikk utvidet støtteretten med ett år etter § 9-3, ville det medføre kr 165 800 i økte stipendkostnader. Det er langt flere saker som gjelder utvidelse for søkere som har fått barn eller har blitt forsinket på grunn av sykdom.

For søkere som får barn, vil det bli klarere at det ikke er automatikk i å få utvidet grensen for forsinkelse på grunn av barn, men at forholdet må ha ført til forsinkelse. Søkere som får barn blir ofte forsinket i utdanningen på grunn av dette, så endringen vil ikke ha store konsekvenser for denne gruppen.

Kapittel 10 Støtte fra andre, ny støtte etter tidligere ettergivelse

Til § 10-3

Lånekassen ber departementet vurdere om stipend til delvis dekning av skolepenger til videregående opplæring ved utenlandske eller internasjonal skoler skal kunne gis til søkere som er forsørget av barnevernet. Hvis stipendet skal gis også til denne gruppen, må det hjemles i § 10-3. Til orientering har vi til nå ikke mottatt søknader om stipend til dekning av skolepenger fra søkere som er forsørget av barnevernet.

Kapittel 11 Fordeling, utbetaling og eventuell annullering av tildelt støttebeløp

Til § 11-3

Lånekassen er enig i at det er naturlig å hjemle utbetalingsmåten for utstyrsstipend i § 11-3, sammen med utbetaling av all annen støtte.

Fra 2007-2008 endret Lånekassen praksis med hensyn til utbetaling av skolepengestøtte til utdanning i utlandet, slik at støtten utbetales hvert halvår. For det store flertallet av søkerne har praksisendringen ikke medført problemer. Lånekassen fikk henvendelse fra noen studenter og en henvendelse fra ANSA på vegne av studenter, som opplyste at lærestedet ikke godtok å dele innbetalingen av skolepenger, men krevde hele beløpet innbetalt ved oppstart i utdanningen. Disse studentene fikk hele beløpet utbetalt i høstesemesteret for å unngå at noen måtte avbryte utdanningen. Lånekassen har i ettertid kontaktet de aktuelle lærestedene, og det gjenstår nå fire – fem læresteder i Storbritannia som krever hele beløpet innbetalt om høsten. Vi vil ta ytterligere kontakt med disse lærestedene for om mulig å komme frem til en løsning der skolepengene betales hvert halvår.

Lånekassen mener at forskriften slik den nå er foreslått, har en for åpen formulering. Videre er det den samme formuleringen som regulerer utbetaling av skolepengelån til utdanning i Norge. Ved å innføre unntaksmulighet for all støtte til skolepenger, kan det føre til at læresteder i Norge også kan kreve innbetaling av hele skolepengebeløpet om høsten. Det er i dag ingen norske læresteder som

krever dette. Vi foreslår derfor at dagens formulering som gjelder lån til skolepenger, beholdes for utdanning i Norge, og at det lages en egen formulering for utbetaling av skolepengestøtte til utdanning i utlandet.

Forslag til ny forskriftstekst:

§ 11-3 *Utbetaling av støtte*

(...)

Dersom det gis lån til skolepenger, blir det utbetalt sammen den første støtteterminen hvert halvår.

Dersom det minste ordinære månedsbeløpet til utbetaling er mindre enn kr 500, blir støtten utbetalt samlet hvert halvår.

Ved utdanning i utlandet blir støttebeløpet utbetalt hvert halvår.

Dersom det gis skolepengestøtte til utdanning i utlandet, blir denne utbetalt hvert halvår med mindre det blir dokumentert at lærestedet krever hele beløpet innbetalt ved oppstart i undervisningsåret.

Til § 11-5

Forslaget er i tråd med innspillet fra Lånekassen.

Kapittel 14 Søknadsfrister

Til § 14-1

Lånekassen er enig med departementets forslag til presisering av forskriften.

Annen del. Støtte til søker som har rett til videregående opplæring

Kapittel 16 Grunnstipend og læremiddelstipend

Til §§ 16-2 og 16-4

Lånekassen har ingen merknader til forslaget.

Kapittel 20 Lån

Til § 20-1

Forslaget er i tråd med innspillet fra Lånekassen.

Kapittel 21 Behovsprøving mot økonomien til forsørgerne

Til § 21-8

Forslaget er i tråd med innspillet fra Lånekassen.

Fjerde del. Støtte til utdanning i land utenfor Norden

Kapittel 33 Statsborgerskap og tilknytning til Norge

Til § 33-1

Lånekassen er enig med departementet i at kravet om norsk statsborgerskap er en hovedregel. Vi vil imidlertid også her foreslå at det presiseres i forskriften at det bare er utenlandske statsborgere som oppfyller kravene i §§ 33-2 eller 33-3 som kan tildeles støtte.

Forslag til ny forskriftstekst:

§ 33-1 Norsk statsborger

Søkeren må som hovedregel være norsk statsborger for å få støtte til utdanning i land utenfor Norden. Det kan gjøres unntak for utenlandsk statsborger som oppfyller kravene i §§ 33-2 eller 33-3.

Til § 33-2

Vi viser til vår kommentar til § 2-3.

Kapittel 35 Hva slags utdanning det gis støtte til

Til § 35-1

Lånekassen er enig i departementets forslag om å dele opp nåværende § 35-1 i flere paragrafer for å tydeliggjøre kriteriene for å få støtte.

Vi mener imidlertid at departementets forslag til nytt første ledd hvor det sies at utdanningen i nivå og *omfang* må tilsvare utdanning på bachelor-, master- eller Ph.d.-utdanning i Norge, kan misforstås slik at det kan synes som det bare er hele grader som er støtteberettiget. Vi foreslår derfor en noe endret formulering av første ledd som er mer lik formuleringen slik den er i dagens forskrift.

Forslag til ny forskriftstekst:

§ 35-1 Utdanninger det gis støtte til

Til høyere utdanning i land utenfor Norden gis det støtte når utdanningen tilsvarer eller kan bli godkjent som en del av

- a) utdanning på bachelornivå i Norge
- b) utdanning på masternivå i Norge
- c) en norsk Ph.d-grad.

(...)

Kapittel 37 Stipend til forberedende språkkurs (språkstipend)

Til § 37-1

Sivilombudsmannen ber i brev av 04.10.2007 til Lånekassen, sendt i kopi til Kunnskapsdepartementet, om at Lånekassen i samarbeid med departementet vurderer om kravet til varigheten av språkkurs kan presiseres bedre. Grunnlaget for henvendelsen var en klage fra en søker som fikk avslag på søknaden om språkstipend fordi språkkurset hadde en varighet på tre uker og fire dager. Lånekassen foreslår at det presiseres i forskriften at det er fire hele uker som kreves,

og at det i merknad til forskriften kan presiseres ytterligere at med hele uker menes arbeidsuker av fem dagers varighet.

Forslag til ny forskriftstekst:

§ 37-1 *Vilkår for språkstipend*

(...)

Språkkurset må vare i minst fire hele uker, med minimum 15 timer undervisning per uke. Stipend fra andre til språkkurs blir trukket fra. Språkkurset må tas forut for hovedutdanningen, men inntil to uker av kurset kan gå parallelt med hovedutdanningen.

Kapittel 38 Krav til utdanningsopplegget

Til § 38-3

Forslaget er i tråd med innspillet fra Lånekassen.

Kapittel 41 Tilskudd til reiser

Til § 41-1

Forslaget er i tråd med innspillet fra Lånekassen.

Femte del. Fødselsstipend, sykestipend og flyktningstipend

Kapittel 42 Fødselsstipend

Til § 42-1

Forslaget er i tråd med innspillet fra Lånekassen.

Til nytt kapittel 45

Lånekassen er enig i forslaget til ny § 45-1. Vi foreslår at ”%” erstattes med ”prosent” slik som det er formulert i andre paragrafer.

Sjette del. Støtte og ettergivelse for statsborgere fra utviklingsland og land i Sentral- og Øst-Europa og Sentral-Asia (kvoteordningen)

Kapittel 49 Utregning av støttebeløpet

Til § 49-4

Etter § 49-4 kan det til kvotestudenter gis tilskudd til en årlig hjemreise. Bakgrunnen for at denne ordningen ble innført, var problemstillingen rundt støtte til livsopphold om sommeren for kvotestudenter. Ut fra kvoteordningens intensjoner om at studenten skal dra tilbake til hjemlandet etter fullført utdanning, ble det vedtatt å gi reisestøtte slik at studentene kunne dra hjem i ferien og på den måten opprettholde kontakten med hjemlandet, fremfor å gi støtte til livsopphold i Norge. Intensjonen kom til uttrykk i nærmere regler til forskriften, der det het:

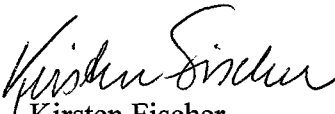
”Støtte til den årlige hjemreisen blir til vanlig gitt for sommeren. I tilfelle der søkeren følger et spesielt opplegg som forutsetter studium om sommeren, kan støtte til reise bli gitt på et annet tidspunkt.”

Etter en gjennomgang av forskrifter og nærmere regler i en arbeidsgruppe med deltakere fra departementet og Lånekassen, ble den nærmere regelen fjernet fra og med 2006-2007 ettersom den var dårlig hjemlet i forskriftsteksten.

Lånekassen merker nå en økning av søknader om støtte til hjemreise på andre tider av året enn om sommeren uten at dette er begrunnet med studier om sommeren. Ut fra forskriftens ordlyd blir slike søknader innvilget selv om intensjonen i ordningen da den ble innført, var at studentene skulle reise hjem i sommerferien da de ikke mottar støtte til livsopphold.

Med hilsen

Vigdis Moseng
fagdirektør

Kirsten Fischer
underdirektør